דרבי יהודה דריש זאת למעוטי שאינה שותה ושונה על ידי בעל מ' אם חזר וקינאה לה ודריש תורת לרבות ששותה פעם שניה על ידי בעל שני. ומדקאמר ר' יהודה דע"י בעל שני חוזרת ושותה מכלל דלתנא קמא אפילו בעל מ' משקה שני פעמים והיינו דפרכינן ותנא קמא הא כתיב זאת ומאי קא ממעט מיניה: **דכתיב זאת.** ומסתברא דהא מיהת קממעט שלא יקנא לה בעל זה פעם אחרת: **שני אנשים ושני בועלים.** לאחר שהשקה זה מת וישאת לאחר וקינא לה מבועל אחר: **דכתיב תורת.** והא מיהת אתא לרבויי: **ור' יהודה.** סבירא ליה וכו' דאחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש מה ריבה ומה מיעט על כרחך לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לפרש לך לפי חכמתם מה ריבה ומה מיעט ומסתברא דריבוא אנשים קאי ואפילו בבועל אחד ולא אנשים בועלים ובעל אחד כיון דקינא לה כבר ומנאתה נקיה נראה הדבר שאדם קנטרן הוא ומתכוין להקניטה הילכך לא שנא מחשד ראשון ולא שנא מאחר.[ה] הבעל דהא אמרינן דאין מצות כהונה במנחות אלא מקמיצה ואילך והגשה נמי תחלת קמיצה היא ואין זר קרב לגבי מזבח אבל קידוש כלי ויציקה ובלילה כשר בזר. ונותנה על ידה ומניף וכהן מניח ידו תחתיה ובגמ' יליף דתנופה צריכה יד בעלים ויד כהן ובעלים דמנחת סוטה היא האשה ל"ה. ובירושלמי פרי' אמאי לא חיישי' לה להרהורא ומוקי' לה בכהן זקן. אבל ק' דהיכי אמרי' דכהן מניח ידו מתחת יד הבעלים ומניף והא כי האי גונא הויא חציצה דהכי נמי אמרי' במנחות דאין תנופה בחוברין פי' בשותפין וקאמר היכי ליעבוד אי לינפו ולהדר לינפו כלומר דהשותפין יניפו זה אחר זה תנופה אחת אמר רחמנא ולא שתי תנופות ואי מנח דידיה תחת יד חבריה הויא חציצה. וי"ל דלא דמי דהכא כיון דבעי כהן

דכתיב זאת בשני אנשים ושני בועלין דכולי עלמא לא פליגי דהאשה שותה ושונה דכתיב תורת כי פליגי באיש אחד ושני בועלין בשני אנשים ובועל אחד ת"ק סבר תורת [א]לרבויי כולהי זאת למעוטי איש אחד ובועל אחד ורבנן בתראי סברי זאת למעוטי כולהי תורת לרבויי שני אנשים ושני בועלין ור' יהודה זאת למעוטי תרתי תורת לרבות תרתי זאת למעוטי תרתי איש אחד ובועל אחד איש אחד ושני בועלין תורת לרבויי תרתי שני אנשים ובועל אחד שני אנשים ושני בועלין:

הדרן עלך היה מביא

היה [ב]נוטל את מנחתה מתוך כפיפה מצרית ונותנה לתוך כלי שרת [ג]ונותנה על ידה וכהן מניח (ה) ידו מתחתיה ומניפה הניף והגיש קמץ [ו]והקטיר והשאר נאכל לכהנים [ד]היה [ז]משקה ואחר כך מקריב את מנחתה רבי שמעון אומר [ח]מקריב את מנחתה ואח"כ היה משקה שנאמר [1]ואחר ישקה את האשה את המים אם השקה ואחר כך הקריב את מנחתה [ה]כשרה: **גמ'** [ז]אמר ליה רבי אלעזר לרבי יאשיה דדריה לא [ח]תיתב אכרעך עד דמפרשת לה להא מילתא מנין למנחת סוטה שטעונה תנופה מנא לן והניף כתיב בה בבעלים מנלן [ט]אתיא יד יד משלמים כתיב הכא [2]ולקח הכהן מיד האשה וכתיב התם [3]ידיו תביאנה מה כאן כהן אף להלן כהן ומה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף: הניף והגיש קמץ וכו' היה משקה ואחר כך מקריב את מנחתה: הא אקרבה הכי קאמר סדר מנחות כיצד הניף והגיש קמץ והקטיר והשאר נאכל לכהנים ובהשקאה גופה פליגי רבי שמעון ורבנן דרבנן סברי משקה ואח"כ מקריב את מנחתה ורבי שמעון סבר מקריב את מנחתה ואחר כך משקה שנאמר [1]ואחר ישקה: ואם השקה ואחר כך הקריב את מנחתה כשרה:

ת"ר

היה נוטל. בירושלמי כתיב ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות וכי על ידו הוא מניף ולא על ידה הוא מניף אלא מכאן שהוא נוטלה ממתן כלי חול ונותנה בכלי שרת היינו משמע דלא כפירוש רש"י דפירש דבעל היה נוטל ומלינו למימר דקידוש המנחה כשירה [ט]בהן מיהו מצוה בכהן ליטול המנחה מידה ומאחר שהיה נוטלה היה נותנה כמו כן לתוך כלי שרת:

וכהן מניח את ידו תחתיה. האי דאיצטריך הו למיתני וכהן מניח את ידו תחתיה ולא קתני כשהשה [ט]ומכניס את ידו לגשמושינן דתנופה בכהן ירושלמי וכהן מניח את ידו תחתיה ואין הדבר כיעור מניח מפה ואינו חוזק מביא כהן זקן ואפילו תימא כהן ילד שאין יכר הרע מצויה לשעה תני ר' חייא סוטה גידמת שני כהנים מניפין על ידיה אבל בגמרא דידן אמרינן בסוף פרק אלוסה (לקמן דף מ.) דגידמת לא היתה שותה וי"ל דפליגי אי בעינן קרא לכתיב: **הניף** והגיש. בירושלמי יליף הא [י]דאמר בפרק כל המנחות (דף ס:) והבאת לרבות מנחת העומר להגשה והקריבה לרבות מנחת סוטה להגשה וכתיב בתריה והריס והיכן הוא תנופה כבר קדמה ומהתם יליף נמי דשיריה נאכלין דכתיב בתריה והנותרת מן המנחה לאהרן וגו': [כ]**ואחר** ישקה מבעי ליה לשרישומו ניבר. פירוש ואע"פ שהקריב מנחתה כבר והוא הדין אי שלא כדין עבוד כהנים דלא מחקו למגילה כלל עד לאחר הקרבה דמוחק לה בתר הכי ונראה דלאו דוקא נקט דקרא אחי לרישומו ניכר דכיון דכתיב ומחה ממילא שמעינן אי רישומו ניכר דלאו מחוי הוא דהא ממעטינהו התם דאין מטילין קנקנום לתוך הדיו משום דרישומו ניכר והוי כתב שאינו יכול למחוק אלא עיקר קרא לאם הקריב מנחתה ואחר כך השקה כשירה כדדרים רבי שמעון והשקה קמא והכי אמרינן בירושלמי דלרבנן הקריב מנחתה ואח"כ השקה כשירה והתם דרש אליבייהו דרבנן ואחר ישקה למערערין וה"ג התם ואחר ישקה על כרחה אלא בטובתה מודה ר"ש לחכמים שאם השקה ואחר כך הקריב מנחתה שהיא כשירה ומודים חכמים לר' שמעון שאם הקריב את מנחתה ואח"כ השקה שהיא כשירה מה ביניהון מצוה רבנן אמרי מנחת קנאות היא שהיא בודקתה ור"ש אומר המים הן בודקין אותה מאי טעמא דרבנן מנחת זכרון מזכרת עון מאי טעמא דרבי שמעון ובאו בה רבנן אמרי כותב ומוחק ומשקה ומקריב ר"ש אומר כותב ומקריב ומוחק ומשקה כולי עלמא מודו שמחיקה סמוך להשקאה ומו גרסינן התם קרבה מנחתה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקה אותה בעל כרחה כרבי שמעון ברם כרבנן כבר שתת השתא אית לך למימרא אף על גב דלרבנן דרשינן והשקה בתרא לאונס קא סברי דלאונס במחיקת מגילה תליא מילתא וקרא יתירא קא דרשי לאונס: ורבי שמעון דאם הקריב דלא תימא לרבי יאשיה הזקן דלאו אורח ארעא למימרא ליה הכי שגדול וזקן ממנו היה: **נבעלים מגא לן.** שהרא האשה מניפה עם הכהן דהא קרא בכהן לחודיה כתיב ולקח הכהן מיד האשה וגו' [נמדבר ה]: **משלמים.** מתנופת חזה ושוק ואימורין דשלמים: **ידיו תביאנה.** בבעלים כתיב וגבי תנופה כתיב: **מה להן בכהן.** בסוטה כתיב כהן בתנופת מנחתה: **הא אקרבה.** קודם השקאה דקתני קמץ והקטיר והדר תניא היה משקה: **הכי קאמר כו'.** הא דתנא ריש הניף והגיש קמץ והקטיר לאו דוקא קודם השקאה נקט ולא מיירי בהשקאה כלל אלא מיירי בסדר הקרבת מנחת סוטה שכן הוא תנופה והגשה קמיצה והקטרה והכי קאמר כשנא להקריבה היה נוטלה ממון כפיפה כו' והדר מיירי מי קודם (ד) או השקאה קודם כל אלה

ה) ל"ל הדרן עלך היה מביא: פרק היה נוטל פי' הבעל. ב) שיך למשנה דלקמן דף כ' ע"ב. ג) נראה דל"ל וא"כ היכי קאמר ממחקה המגילה ואמ"כ אמרה טמאה אי דהמים נשפכין ומנחתה וכו' דמשמע דקודם הקטרה היו משקין אותה ועוד דהא מאחרין וכו'.

א) [ע' תוספות פנהדרין פב: ד"ה המולא וכו' ותוספות מנחות יח. ד"ה לא וכו' ומלא מוכח דגרסתם היה קמץ ומלא והקטיר], ב) [לעיל יד:], ג) [לקמן כ:], ד) [קדושין לו: וש"נ], ה) [עיין מה שפירשו על זה תוס' מזיר כד: בד"ה אמר שמואל וכו'], ו) קדושין לו: מכות יח: מנחות קפ. מוכה מז:, ז) [לעיל יד:], ח) ס"פ בזר, ט) ומנין. גירסת רש"ל, י) הא דאמרינן בכל המנחות שטעונות תנופה שתנופה קודמת להגשה והבאת לרבות כו'. רש"ל, כ) שיך לע"ב.

הגהות הב"ח

(א) במשנה מניח את ידו מתחתיה ומניף הניף: (ב) רש"י ד"ה הבעים וכו' בדתני: (ג) ד"ה לר' יאשיה וכו' כן פדא הוה ועוד: (ד) ד"ה הכי קאמר וכו' מי קודם זה או זה או השקאה:

מוסף רש"י

לר' יאשיה דדריה. שהיה בדורו, אמורא כמותו, ויש להבין ממנו שעדיין בימי ר"פ היה רבי יאשיה בר פלוגתיה דר' יוחנן קיים, לכך אינעריך למיתני לרבי יאשיה דדריה, לאפוקי ר' יאשיה קשישא (קדושין לז:). **בבעלים מגלן.** שהרא הסוטה עצמה מניפתה, דלמא לכהן קאמר דמסגא כדכתיב ולקח הכהן מיד האשה וגו' (שם). **ידיו תביאנה.** בבעלים כתיב ובתנופה משמעי (שם) בבעלים דשלמים כתיב גבי תנופה, דכתיב בקיפה להניף אותו תנופה וגו' (שוכה מז:). **מה להלן בעלים.** דהכוא בבעלים משמעי, דכתיב ויביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו וסמיך ליה ידיו תניאלינה (מכות יח:).

תוספות שאנץ

ור' יהודה סבר תורת לרבויי תרתי פ"ה דאחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש מה ריבה ומה מיעט ומסתברא שפי דריבויא אשני אנשים קאי ואפי' בבועל אחד ולא בשני בועלין ובעל אחד דכיון דקינא לה כבר ונמצאה נקייה נראה הדבר שאדם קנטרן הוא ומתכוין להקניטה הילכך לא שנא מחשד ראשון ולא שנא מאחר. בבעל דהא אמרינן דאין מצות כהונה במנחות אלא מקמיצה ואילך והגשה נמי תחלת קמיצה היא ואין זר קרב לגבי מזבח אבל קידוש כלי ויציקה ובלילה כשר בזר. ונותנה על ידה ומניף וכהן מניח ידו תחתיה ובגמ' יליף דתנופה צריכה יד בעלים ויד כהן ובעלים דמנחת סוטה היא האשה

תורה אור השלם

1. וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִן הַמִּנְחָה אֶת אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְאַחַר יַשְׁקֶה אֶת הָאִשָּׁה אֶת הַמָּיִם: במדבר ה כו
2. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת הַקְּנָאֹת וְהֵנִיף אֶת הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ: במדבר ה כה
3. יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֶת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הַחָזֶה יְבִיאֻנּוּ אֶת הַחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ: ויקרא ז ל

תוס' שאנץ (המשך)

ובעלים לא הויא חציצה דגזירת הכתוב היא דבעי שניהם אבל החם גבי שני שותפין אם אחד מהם היה מניח ידו תחת יד חבירו הויא חציצה לפי שאינו גזירת הכתוב שיהו שניהן שותפין ועוד י"ל דהכא ה"פ דלא מיירי שהכהן מניח ידו תחת ידה ממש דהוי חציצה אלא ר"ל שכהן תופס אויר הכלי למטה והבעלים אוחזים למעלה וליכא חציצה כלל וה"נ מניח גבי ביכורים שהכהן היה אוחז בשפתיו כלומר בשפת הכלי והבעלים למטה וכמו כן גבי מנחת סוטה דאמרי' איפכא שיד בעלים יהיה למעלה ויד כהן למטה וכמו כן פ' פ"ק דקידושין גבי הסמיכות והתנופות: הניף והגיש קמץ והקטיר אבל מלח לא קתני דהא פשיטא דכתיב על כל קרבנך תקריב מלח. וכן במנחות לא קתני מלח אבל לע' ר"פ היה מביא קתני לה לפי ששונה שם סדר מנחות באריכות. והניף וקמץ קתני הכא לפי שיש מנחות שאינן טעונות תנופה כדאמרי' בפ' כל המנחות באות מצה. וכן יש הרבה מנחות שאינן טעונות קמיצה כגון מנחת כהן ומנחת נסכים: ב) ומנחתה מתפודרת אבית הדשן. וק' דעל כרח' סבירא ליה להאי תנא דמקריב מנחתה ואחר כך משקה דאז קידושה בכלי שרת דאי סבירא ליה דמשקה ואח"כ מקריב מנחתה א"כ לא קדושה עדיין בכלי שרת וא"כ תיפוק לחולין ג) וא"כ למה הכי ומ"ק המגלה ואחר כך אמרה טמאה אני נשפכין ומנחתה מתפודת אבית הדשן דמשמע קרא הקטרה היו משקין אותה דהא מאחרין המחיקה בשביל שמא תודה ולא מחקי לה עד לצורך. וי"ל אחר הקטרה: **גמ'** אמר ר' אלעזר לר' יאשיה דדריה אמורא היה ובדורו של ר' אלעזר ועוד היה בימי ר' אלעזר בן פדת ר' יאשיה תנא בר פלוגתא דר' יוחנן בכולי תלמודא והיינו דקאמר לר' יאשיה דדריה דלא תימא לר' יאשיה הזקן דלאו אורח ארעא למימרא ליה הכי שגדול וזקן ממנו היה. ל"ה: לא תתיב אכרעיך. פי' אל חשב

נב א מיי' פ"א מהל' סוטה הל"ב (ינ):
א ב מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה יג ממג עשין מ:
ב ג ד מיי' שם עשין מ:
ג ה (מיי' פ"ד מהל' סוטה הלכה יז):

ורבי יהודה אומר כלבום של ברזל מטילין לה לתוך פיה. נפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נב.) פליגי ר"י ורבנן במלות הנשרפין דתנן נותנין סודר קשה לתוך הרכה וכורך על צוארו זה מושך אילך וזה מושך אילך עד שפותח את פיו וחורק את הפתילה לתוך פיו ר"י אומר אם מת בידם לא היו מקיימין בו מצות שריפה אלא פותח פיו בצנצת וכו' ותימה לר"י מאי שנא הכא דלרבי יהודה בכלבום והתם בצנצת ופי' ר"י דהכא נמי היו פותחין פיה בצנצת אלא לאחר שפותחין פיה בצנצת היו מטילין לתוכה כלבום שלא תוכל לחזור ולקפוץ פיה ורבנן מודו נמי [הכא] דאין פותחין פיה על ידי סודרין דהתם טעם דרבנן משום דשריפה חמורה מחנק והיו מקרבין מיתתו ע"י חנק וגמר מיתתו בשריפה משום ולהבת לרעך כמוך אבל הכא אין נקרב מיתתה: **בפי' ר"ח** פי' לפי גי' הספרים וכן פירש והשקה בתרא מערערין [1] והשקה קמייתא לגופו מה ת"ל לא שבגרייתא שנית בתרא וקמא אלא פירוש של בעל הגמרא הוא שהשקה בתרא בא ללמד שמערערין והשקה קמא לגופיה ורבי עקיבא סבר ליה כרבנן שמשקה ואח"כ מקריב מנחתה ומקשה היכי אמר רבי עקיבא מערערין והא בדוקה ועומדת סבירא ליה ותו מקשה ר' עקיבא הא מתניתין דפליג עליה רבי שמעון תני מחיקה מעכבת אלמא סבירא ליה שמחיקה והשקאה קודם הקרבת המנחה כרבנן וכל זמן שלא נמחקה המגילה מצי הדרא והכא דפליג בהדי דרבי יהודה תני קומץ מעכבה דאלמא הקרבה קודם השקאה כר' שמעון ושניהן תרי מנאי ואליבא דרבי עקיבא ירושלמי ולית ליה לרבי עקיבא מערערין אית ליה בהתחילה לשמות ולריך לפרש דאם נמחקה מגילה קודם שקרב הקומץ דשלא כדין עבוד כהנים כיון שהתחילה לשמות מערערין אותה:

ת"ר והשקה מה ת"ל והלא כבר נאמר והשקה שאם נמחקה מגילה ואומרת איני שותה [א]מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחה דברי רבי עקיבא ר"ש אומר ואחר ישקה מה ת"ל והלא כבר נאמר והשקה אלא לאחר כל מעשים כולן האמורין למעלה מגיד [ג] דברים מעכבין בה עד שלא קרב הקומץ ועד שלא נמחקה מגילה ועד שלא תקבל עליה שבועה עד שלא קרב הקומץ ר"ש למעמיה דאמר מקריב את מנחתה ואח"כ משקה עד שלא נמחקה מגילה אלא מאי משקה לה אמר רב אשי [ב]לא נצרכה לשרישומו ניכר עד שלא תקבל עליה שבועה מישתא הוא דלא שתיא הא מיכתב כתבי לה והאמר רבא [ד]מגילת סוטה שכתבה קודם שתקבל עליה שבועה לא עשה ולא כלום [ה]כדי נסבה במאי קמיפלגי תלתא קראי כתיבי והשקה קמא ואחר ישקה והשקה בתרא רבנן סברי והשקה קמא לגופו שמשקה ואח"כ מקריב את מנחתה ואחר ישקה מיבעי ליה לשרישומו ניכר והשקה בתרא שאם [ו]נמחקה מגילה ואומרת איני שותה מערערין אותה ומשקה אותה בעל כרחה ור"ש סבר ואחר ישקה לגופו שמקריב את מנחתה ואח"כ משקה והשקה קמא שאם השקה ואח"כ הקריב את מנחתה כשרה והשקה בתרא שאם נמחקה מגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחה ורבנן בדיעבד לא פתח קרא וסבר ר"ע משקין אותה בעל כרחה והתניא [ז]רבי יהודה אומר כלבום של ברזל מטילין לתוך פיה שאם נמחקה מגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בע"כ אמר רבי עקיבא כלום אנו צריכין אלא לבודקה והלא בדוקה ועומדת אלא עד שלא קרב הקומץ יכולה לחזור בה [ח]משקרב הקומץ אינה יכולה לחזור בה וליטעמיך תיקשי לך היא גופה משקרב הקומץ אינה יכולה לחזור בה והלא בדוקה ועומדת לא קשיא הא דקהדרא בה מחמת רתיתא והא דקהדרא בה מחמת בריותא והכי קאמר כל מחמת בריותא כלל כלל לא שתיא מחמת רתיתא עד שלא קרב הקומץ דאכתי לא אמחוק מגילה אי נמי אמחוק מגילה דשלא כדין עביד כהנים דמחקי מצי הדרא בה משקרב הקומץ דבדין עביד כהנים דמחקי לא מצי הדרא בה

קשיא

כתניתין: **כמאי קמיפלגי.** אמתני' קאי ובגרייתא נקט בגרשא לאשמועינן מהיכא ילוף ר"ש טעמיה וקבעי רבנן שמא היכי דרשי להו לקראי ור"ש היכי דרשי להו לכולהו: **רבנן סברי והשקה קמא.** דקודם הקטרה דוקא הוא ואע"ג דכתיב ואחר ישקה דמשמע דוקא על כרחך מקרא האמור ראשון אינו נדרש אלא לגופו ומקראות יתירות האמורים אחריו ניתנו לדרוש הילכך קמא דוקא לומר שמשקה ואח"כ מקריב את מנחתה וע"כ ואחר ישקה אע"פ שנכתב אחר הקטרה אקודם הקטרה קאי ואחר דקאמר אמחיקה קאי הכתובה למעלה [ג] וקאמרי רבנן דאם לא נמחקה יפה לא ישקנה והשקה בתרא נמי אקודם הקטרה קאי ולדרשא אחת ע"כ: **ור"ש סבר ואחר ישקה.** משמע דדוקא הוא ודוקא כתיבה לאחר הקטרה לומר שכולן מעכבין בה הקטרת המנחה ורושם הגיכר וכולהו מהכא נפקי דקודמין להשקאה והשקה קמא לאכשורי דאי עביד איפכא: **והשקה בתרא שאם נמחקה מגילה.** ודוקא אחר הקטרה דבדין אימחיק משקין אותה בעל כרחה והיינו דאיכא בין [ד] לר"ע בין לר"ש דר"ע לית ליה אם השקה ואח"כ הקריב מנחתה כשרה הילכך והשקה קמא דרש לבעל כרחה ואע"ג דשלא כדין אימחיק קודם הקטרה ואחר ישקה לרשומו ניכר והשקה בתרא לגופיה לומר שמקריב מנחתה ואח"כ משקה: **בדיעבד לא פסח קרא.** אין דרך הכתוב לומר בתחילת דבריו שלא כדרך מלותן אלא בתחילה סדר משפט דבריו ובסוף מרבה מקראות לדרוש: **כלבום.** שני שיניים יש לו ונותן לתוך פיה זקוף: **אלא לבודקה.** אם טהורה אם טמאה: **והלא בדוקה ועומדת.** דכיון דאמרה איני שותה מודה שהיא טמאה: **יכולה לחזור בה.** ולומר איני שותה ואין מוגסין אותה דהא מודה דטמאה היא: **משקרב הקומץ וכו'.** ולקמיה פריך היא גופא קשיא אמאי אינה יכולה לחזור והלא בדוקה ועומדת היא: **דקא הדרא מחמת בריותא.** הא דקתני בדוקה ועומדת דקא הדרא בה מחמת בריותא הוא שאינה רותתת וקאמרה איני שותה ודאי טמאה היא ולכך אינה רותתת דסמכא מעיקרא ואמרה כי מטינא למשתי לא שתינא ולא שנא קרב קומץ ולא שנא לא קרב לא שתיא כדמפרש ואזיל כל מחמת בריותא כלל כלל לא שתיא ואפי' קירב הקומץ והא דמפליג בין קרב ללא קרב דקא הדרא בה מחמת רתיתא שאנו רואין אותה רותתת דאיכא למימר דאינה מאמנת שלא יבדקוה הכהנים ואפילו היא טהורה ורולה היתה לסמוך על טהרתה ולשתות ולפיכך היא רותתת וכשמגעת לשתות מוחרת בה הילכך עד שלא קרב כו'. ובגרייתא קמייתא דלעיל דקתני מעערערין אותה בתחילת קאמר:

קשיא

ת"ג פ"ר והשקה מה ת"ל והלא כבר נאמר והשקה שאם נמחקה כו'. ולא גרסינן בתרא בגרשא וקמא בסיפא [1]שאין זה לשון ברייתא] ופי' משונה הוא וטעה בוהלא כבר נאמר דמשמע שזה נאמר מתחילה. והכי פירוש סדר המקראות כך הוא וכתב ומחה והשקה והניף(א) המנחה והקריב והעלה מזבחה ואח"כ יקטיר ואחר ישקה את המים והדר תו כתיב השקאה שלישית והשקה אם נטמאה ותיעבר אם לא נטמאה דכתי' קודם הקטרת מנחה מה תלמוד לומר והלא כבר נאמר אחר הקטרת מנחה והשקה את המים ההוא ודאי דוקא הוא ואין הראשון דוקא דמדכתי' ואחר ישקה את האשה ש"מ השקאה אחר הקטרה ומה ת"ל והשקה אחר המחיקה ללמדך שאם נמחקה המגילה ואמרה איני שותה ולא הודת לומר דטמאה היא מערערין אותה כלומר פותחין את פיה שלא בטובתה ושופכין לתוכה מים ואפי' נמחקה המגלה קודם הקטרה דשלא כדין עשו הכהנים דכיון שאינה שותה עד לאחר הקטרה דכל מה שיש להם לאחר המחיקה מאחרין שמא תודה ואפי' הכי כי נמחקה שלא כדין אין שומעין לה לומר איני שותה אלא או שותה או תודה ולכך כתיב והשקה לאחר המחיקה לומר שהמחיקה גורמת לה שתשתה ר' שמעון אומר ואחר ישקה מה ת"ל והלא כבר נאמר והשקה לא פליג אדר' עקיבא אלא מר דריש האי קרא ומר דריש האי קרא והכי אמרי' לקמן בשמעתין דתרוייהו סבירא להו מקריב את המנחה ואחר כך משקה אבל איכא בינייהו דר' עקיבא לית ליה אם השקה ואחר כך הקריב את המנחה כשרה ור' שמעון אית ליה דכשרה ע"כ ל"ה. וק' לפ"ה חדא שמגיה הספרים דבכל הספרים כתיב בתרא וקמא יעוד ק' אמאי קאמר והלא כבר נאמר והשקה הוה ליה למימר הלא כבר נאמר אאחר כך ישקה דהיינו קרא דלאחר הקטרה. וע"ק למה דאיכא כיון ר' עקיבא לר' [שמעון] (ישמעאל) דר' עקיבא לית ליה השקה אאח"כ הקריב המנחה בשרה הילכך והשקה קמא דריש לעיל לשיל למשקה בעל כרחה ואע"ג דלא כדין אימחוק ואחר כך ישקה לרשומו ניכר והשקה בתרא לגופו. וא"כ ק' [כיון] דר' עקיבא לא דריש ליה להאי קרא דר' [שמעון] (ישמעאל) אמאי לא מפרש תלמודא היכי

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ד מהל' סוטה הל"ד:
ה ב מיי' שם הל"י ופ"ג שם הלכה י:
[ג מיי' שם פ"ד הל' ז]:

מוסף רש"י

כדי נסבה. מידי דלא אלעטריך למתניה ומתייה בכלי (קדושין ה:).

תוספות שאנץ

אלא תעמוד. ה"ג ת"ר והשקה מה ת"ל ול"ג בתרא בגרשא וקמא בסיפא שאין זה לשון ברייתא. ועוד בספרי תני לה להך ברייתא. ומפיק להאי דרשא מוהשקה קמא ל"ה. וה"פ והשקה מה ת"ל סדר המקראות כך הוא ומחה והשקה והניף את המנחה והקריב דהיינו הגשה. וקמץ והקטיר ואחר ישקה את המים ואח"כ כתיב השקאה שלישית והשקה אם המים והיתה אם נטמאה וה"פ והשקה את האשה דכתי' קודם הקטרת מנחה מה תלמוד לומר והלא כבר נאמר אחר הקטרת מנחה והשקה את המים וההוא ודאי דוקא הוא ואין הראשון דוקא דמדכתי' ואחר ישקה את האשה ש"מ השקאה אחר הקטרה ומה ת"ל והשקה אחר המחיקה ללמדך שאם נמחקה המגילה ואמרה איני שותה ולא הודת לומר דטמאה היא מערערין אותה כלומר פותחין את פיה שלא בטובתה ושופכין לתוכה מים ואפי' נמחקה המגלה קודם הקטרה דשלא כדין עשו הכהנים דכיון שאינה שותה עד לאחר הקטרה דכל מה שיש להם לאחר המחיקה מאחרין שמא תודה ואפי' הכי כי נמחקה שלא כדין אין שומעין לה לומר איני שותה אלא או שותה או תודה ולכך כתיב והשקה לאחר המחיקה לומר שהמחיקה גורמת לה שתשתה ר' שמעון אומר ואחר ישקה מה ת"ל והלא כבר נאמר והשקה לא פליג אדר' עקיבא אלא מר דריש האי קרא ומר דריש האי קרא והכי אמרי' לקמן בשמעתין דתרוייהו סבירא להו מקריב את המנחה ואחר כך משקה אבל איכא בינייהו דר' עקיבא לית ליה אם השקה ואחר כך הקריב את המנחה כשרה ור' שמעון אית ליה דכשרה שרשא אית ליה דכשרה ע"כ ל"ה. וק' לפ"ה חדא שמגיה הספרים דבכל הספרים כתיב בתרא וקמא יעוד ק' אמאי קאמר והלא כבר נאמר והשקה הוה ליה למימר הלא כבר נאמר אאחר כך ישקה דהיינו קרא דלאחר הקטרה. וע"ק למה דאיכא כיון ר' עקיבא לר' [שמעון] (ישמעאל) דר' עקיבא לית ליה השקה אאח"כ הקריב המנחה בשרה הילכך והשקה קמא דריש לעיל לשיל למשקה בעל כרחה ואע"ג דלא כדין אימחוק ואחר כך ישקה לרשומו ניכר והשקה בתרא לגופו. וא"כ ק' [כיון] דר' עקיבא לא דריש ליה להאי קרא דר' [שמעון] (ישמעאל) אמאי לא מפרש תלמודא היכי

מסורת הש"ס

(א) [שבועות פ"ב], (ב) [נקמן כ:], (ג) [נקמן כ:], (ד) [תוספתא פ"ב], (ה) [נקמן כ:], (ו) גי' רש"ל, (ז) לא שמשמה מיל אחר המחיקה אלא הא כו'. מהרש"ל, (ח) רש"ל, (ט) ל"ל קודם ד"ה וכו'. מהרש"ל, (י) והשקה קמייתא לגופו וא"ל שבגרייתא כו' בעל הגמ' הוא שהשקה בתרא כו'. מהרש"ל,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג וכו' והניף את המנחה: (ב) ד"ה אחר כל וכו' וכתיבה ומחיקה וקמיצה והקטרה מגיד כ"ל: (ג) ד"ה רבנן סברי וכו' למעלה וקאמר אלא לא כ"ל ומיבעי רבנן נמחק: (ד) ד"ה והשקה בתרא וכו' לאיכא בין ר"ע לר"ש כ"ל:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ר"ש אומר וכו' והכי אמר לקמן בשמעתין. ד' כ ע"ב:

תוס' שאנץ (המשך)

דריש ליה ר' עקיבא לקרא. לכ"נ לר"ת שאין למחות ג"ה והשקה בתרא מה ת"ל הלא כבר נאמר והשקה קמא ומהשקה בתרא דריש אם נמחקה מגלה ומן והשקה קמא דריש דמשקה ואחר כך מקריב מנחה ואחר שישקה לרישומו ניכר. ור' עקיבא פליג אדר' [שמעון] (ישמעאל) וקאמר דמשקה ואח"כ מקריב ילכך לא הוצרך כלל לפרש קראי אליבא דר' עקיבא דלגמרי סבירא ליה כרבנן דמשמע הכי לקמן דוהשקה קמא לגופיה לומר דמשקה ואח"כ מקריב מנחתה והא דאמרי' לקמן דר' עקיבא סבירא ליה דמקריב ואח"כ משקה נ"ל דתרי תנאי ואליבא דר' עקיבא כדאמרי' לקמן דפרי' דר' עקיבא אדר' עקיבא. ג' דברים מעכבין עד שלא קירב הקומץ לאו דוקא נקט עיכובא דעד שלא קירב את הקומץ דהא ר' (ישמעאל) [שמעון] גופיה אית ליה דמשקה ואח"כ מקריב כשרה אלא אגב אחרים נקטיה. לא נצרכה לשרישומו ניכר. פי' לא נצרכה לומר אלא שרישומו ניכר. וא"ת מקרא דכתיב ומחה נפקא לן דמשמע דבעי שאין רישומן ניכר. וי"ל דמקרא דומחה לא ידעי' אלא דצריך שיהא הדיו יכול למחות ומ"מ(ב) שלא ימחוהו כיון דראוי למחות קמ"ל האי קרא שצריך למחות לגמרי. במאי קמיפלגי אמתני' קאי ובגרייתא נקט ברישא לאשמועי' מהיכא יליף ר' שמעון טעמיה וקבעי השתא דרבנן היכי דרשי להו להאי קרא ור"ש היכי דריש להו לכולהו. ל"ה. והלא בדוקה ועומדת דכיון דאמרה איני שותה מודה

ב) ומ"מ אינו ראוי לשון לקמן ממתן ס"כ שלא יהא רשומו ניכר קמ"ל.

ג) נעיל יז:, ב) [נ"ה ה. וש"נ], ג) [נקמן כ:], ד) [תוספתא פ"ב], ה) [נקמן כ:], ו) גי' רש"ל, ז) לא שמשמה מיל אחר המחיקה אלא הא כו'. מהרש"ל, ח) רש"ל, ט) ל"ל קודם ד"ה וכו'. מהרש"ל, י) והשקה קמייתא לגופו וא"ל שבגרייתא כו' בעל הגמ' הוא שהשקה בתרא כו'. מהרש"ל,

קשיא דר"ע דר"ע התם קאמר מחיקה מעכבא. את האומר דכל זמן שלא נמחקה אם אמרה איני שותה יכולה לחזור בה ולא אנסין לה להשקותה אבל אם נמחקה המגילה מערערין אותה על כרחה ואפי' לא קירב הקומץ דהא והשקה קמא דקודש הקטרה להכי דרשינן והכא קאמר קומץ מעכב את האומר דכל כמה דלא קרב קומץ אי אמרה איני שותה לא אנסינן לה להשקותה: **ותורה ואמרה שותה איני.** לר"ע מהו להשקותה מדלגונה: **שיקן מר.** דבר מר: **שמרים כבר.** קודם מחיקה. אלמא מחמת דבר אחר הם מרים ואין מרירה על שם קללת בדיקתם נקרא דהא מקמי מחיקה לאו בני מיבדק נינהו: **מתני' מגילה נגנזת.** [1] כגון ההיכל דכל כתבי הקדש שאינן ראוין לקרות בהן נגנזין שלא יתבזו: **על גיס הדשן.** שהיא בעזרה שנורפין שם פסולי קדשי קדשים ופסולי אימורים שמחיצתן לפנים מן הקלעים כדאמרינן בשחיטת קדשים (זבחים דף קד:) שלשה גיס הדשן הם דהוא"ל וקדשה בכלי נשרפת בעזרה. והאי מתפזרת היינו נשרפת כדאמר לקמן (ד' כג.) ואלו שנחותיהם נשרפות וקא חשיב להא האומרת אינו שותה: **ואין מגילה כשירה להשקות בה סוטה אחרת.** דבעינן כתיבה לשמה דכתיב [2] ועשה לה הכהן לה לשמה: **המים נשפכין.** כיון דאמרה טמאה אני בדוקה ועומדת היא ומים המרים לא ניתנו אלא לברר את הספק: **מערערין אותה.** דדלמא טהורה היא ומחמת רתיחותא קאמרה: **מתמלאה גידין.** הגידין שבלחייה נופחין ונראית כמלאה גידין. וגם בשרה נעשית שיטה שיטה של נפיחה [3] כמין ברגיטין מזורקין בה: **שלא בטמא העזרה.** שערי נקנור או עזרת נשים שאינה דרך שם. ולקמיה [4] פריך והא אמרינן בעלמא דשערי נקנור לא נתקדשו וכ"ש עזרת נשים ומת מותר ליכנס למחנה לויה: **תדע שזכות תולה לה.** תראה ותלמד בפרשת סוטה שהזכות תולה דילפינן מונקתה ומזרעה זרע ונקתה ע"י זכיות כדי זריעת זרע ט' חדשים וי"א יותר כדמפרש בגמ' [5]: **מלמדה היפלות.** מפרש בגמ' [6]: **רבי יהושע אומר רולה אשה בקב ותיפלות** גרסינן. ובגמרא [7] מפרש מאי קאמר: **מכות פירושין.** מפרש בגמ' [8] שמכה את עצמו בכתלים להראות שהוא עניו ונטוע: **גמ' לבלר.** סופר: **אם תחסר אות אחת.** כגון ג' וה' אלהים אמת (ירמיה י) או תייתר אות אחת כגון ברא"ש ברא"ו אלהים: **דבר אחד יש לי.** לקמן מפרש מאי תשובה היא זו: **כתב שיוכל למחות.** ורבי ישמעאל סבר מוחקין לה מן התורה ולא בעי כתיבה לשמה ואפרשת סוטה לחודה קא קפיד: **מאי קאמר ליה ומאי מהדר ליה.** מאי קאמר ליה ר' ישמעאל דקא מהדר ליה ר"מ דבר אחד יש לי שעושה רושם ואינו נמחק מה ענין קנקנתום אצל חיסור ויתור: **ומשוי ליה רי"ש.** כגון דלי"ת דאחד: **דבר אחד יש בו.** ואינו נמחק לגמרי: **קשיא שימוש אשימוש.** דקאמר לעיל שימוש דר"ע קודם (כ) ואמר הכא דר"י קודם: **לא מצי למיקם אליביה.** על עיקרי טעמיה שהיה אומר על טמא טהור ומראה לו פנים ועל טהור טמא ומראה לו פנים: **אתא לקמיה דר"י וגמר גמרא.** המשניות סתומות כמו שהן כדגמיר להו מרבו ורבו מרבו: **והדר אתא לקמיה דר"ע למיסבר סברא.** לעמוד על עיקר טעמי המשנה מפני מה זה טמא וזה טהור זה אסור וזה מותר ועל מה כל דבר נסמך ועל איזה מקרא וזה תלמוד שהיה בימי התנאים ולהבין דבר כשהיה דבר חדש נשאל בבית המדרש מהיכן ילמדוהו ולאיזה משנה ידמוהו:

חוץ

מגילתה נגנזת. ירושלמי תני נגנזת תחת לירו של היכל למה בשביל לשחקה לול קטן היה שם ושם המים נשפכים תני אין בהן משום קדושה מהו לגבל בהן את הטיט מה בכך המים נשפכים תני יש בהם משום קדושה: נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה למה שגרמה לשם שימחק כמה ימחק תני רבי חנין בש"ם אומרים אחת ובה"א שמים א"ר אילעאי טעמא דב"ה כדי לכתוב י"ה: [9] **אמר** ר' ירמיה למחוק לה מה"ת איבא בינייהו. תימה לרבי והא בימי ר"מ נפסקו כבר המים המרים כדאמרי' בפ' בתרא (לקמן דף מז.) דר' יוחנן בן זכאי הפסיקן ועוד האמר רבא (לעיל ד' יח:) מגילת סוטה שכתבה קודם שתקבל עליה שבועה לא עשה ולא כלום א"כ מ"ט דמ"ד מוחקין לה מן התורה וליכא למימר מ"ד מוחקין לה מן התורה לית ליה דרבא א"כ אמאי אמר לר"ש לעיל (ד' יט:) כדי נסבה לימא לית ליה דרבא אלא הכי משמע דבהא דרבא כ"ע מודו ואיכא למימר מ"ד מוחקין לה מה"ת כגון אם נכתבה אותה פרשה בתורה לאחר שקבלה עליה שבועה אע"פ שהסופר לא נתכוין לשם סוטה אלא לשם ס"ת ומה שאין מטילין קנקנתום לתוך הדיו לפרשת סוטה אפי' בזמן הזה משום דכתיב בה ומתה דבעינן כתב שיכול למחות וכיון דס"ל מוחקין לה מן התורה ש"מ דקסבר דלאותה פרשה אפילו כתובה בתורה קפיד קרא דבעינן שיכול למחוק:

אבל תורה דסתמא כתיב הכי נמי דמחקינן. לפוס האי דיחוי ה"מ למיפרך וכי לית ליה לת"ק הא דתנן [10] כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול כילד היה עובר בשוק ושמע קול סופרים מקרין וכו' וה"מ לתרוצי דילמא עד כאן לא אמר גבי גט דסתמא פסול משום דאשה לאו לגירושין עומדת אבל סוטה אחר שקינא לה ונסתרה סתמא להשקות עומדת כדאמרינן ברים מסכת זבחים (דף ג:) א"ל עד כאן לא פסלינן גבי גט אלא משום דהתם וכתב לה אמר רחמנא וכו' מיהו היכא דאינתיק לשם רחל לא הדרא מנתקא ע"י מחיקה לשם לאה ולרבי אמי בר יאשיה נמי אע"ג דעשיה דידה מחיקה היא מיהו מהני קלא דכתב בסתמא ועשה לה ולא כתב ומתה לה דרשינן ליה נמי אכתיבה דבעינן דלכתוב לשם אלות בעולם מיהו אהני נמי האי דלא כתיב

מבעיא בחסירות ויתירות דבקי אנא אלא אפילו למיחש לזבוב דדילמא אתי ויתיב אתניה דדלי"ת ומחיק ליה ומשוי ליה רי"ש דבר אחד יש לי שאני מטיל לתוך הדיו וקנקנתום שמו איני והא [11] תניא אמר רבי מאיר כשהייתי למד תורה אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר כשבאתי אצל ר"ע אסרה עלי קשיא שמוש אשמוש קשיא אסרה אאסרה בשלמא שמוש אשמוש לא קשיא מעיקרא אתא לקמיה דר' עקיבא כיון דלא מצי קם אליביה אתא לקמיה דר"י וגמר גמרא הדר אתא לקמיה דר"ע סבר סברא אלא אסרה אאסרה קשיא קשיא תניא רבי יהודה אומר אומר היה ר"מ לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו

חוץ

---

[1] ו א מיי' פ"ד מהל' סוטה הל"ג סמג עשין ע:
[2] ב מיי' פ"ג שם הל"י
[3] ג מיי' שם פ"ד הלכה ד:
[4] ד מיי' שם הל"ו:
[5] ה מיי' שם הל"ד:
[6] יא ו מיי' שם פ"ג הלכה טז:
[7] יב ז מיי' שם הל"כ:
[8] יג ח מיי' פ"ג מהל' מ"מ הל"ג סמג עשין יב טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' ו:
[9] יד ט מיי' פ"מ מהל' ערכין הל"ג:
[10] טו י מיי' פ"ג מהל' תפלין הל"ד סמג עשין כד טוש"ע יו"ד סימן רעג סעי' ו:

תוספות שאנץ

שהיא טמאה: דאמר קרא מי המרים שמרים כבר קודם מחיקה אלמא מחמת דבר אחר הם מרים ואין מרירותן נקרא על שם בדיקתן דהא מקמי מחיקה לאו בני בדיקה נינהו. ל"ה: **מתני'** מגילתה נגנזת בצדי ההיכל דכל כתבי הקדש שאינן ראוין לקרות בהן נגנזין שלא יתבזו: ומנחתה מתפזרת אבית הדשן דהואיל וקידשה בכלי נשרפת בעזרה והאי מתפזרת בעזרה היינו נשרפת כדא' לקמן ואלו שמנחותיהן נשרפות וקא חשיב לה להא האומרת איני שותה. ל"ה. והיא מתמלאה גידין פ"ה הגידין שבלחייה נופחין ונראית מלאה גידין וגם בבשרה נעשית שיטה שיטה של נפיחה והכי תניא בספרי כמין שרביטין מזורקין בה: שאם תחסר אות אחת כגון אלף וה' אלהים אמת או תתיר אות אחת בראשית בראו אלהים. וה"ר מאיר פי' כגון הוה על הוה [6] אחרון יו"ד מברך את השם:

[6] נראה דל"ל אם יוסיף יו"ד על היה אחרון נמצא מברך את השם.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלו תייתר אות א': (ב) רש"י ד"ה קשיא וכו' קודם והכא אמר דר"ע:

גליון הש"ס

מתני' מערערין אותה. עיין פרש"י מיוב לע כמו: **שם מכאן** אומר בן עזאי וכו'. ע' חגיגה ד' ג ע"א תד"ה נשים לשמוע:

מוסף רש"י

ואמרה איני שותה. ולא הודית לומר טמאה אני, מערערין אותה. כלומר פומתין פיה שלא בטוחתה ושופכין את המים לתוך גרונה (לעיל יט:) מערערין. לשון קרלא גרון דומה לכך (איוב לט ז). **בקב ותפלות.** להיות בעלה עמה, מעשרה קבין. להתעבר (כתובות סב:) **תפילה** ליחן במזונות מועטין ויהא תיפלותה מלוי לה בשמים, מע' קבין ופרשות לפרוס מן המיפלות, לפיכך אין טוב שתלמוד תורה (לקמן כא:). **קנקנתום.** אדרימנ"ט (ערובין יג.). **שמא תחסיר אות אחת.** וה' אלהים אמת אם תחסר אל"ף הרי אמה מחריב, וידבר ה' אם תוסיף אות אחת ומכתוב וידבר ומתלמת מחריב (שם). **דבר אחד יש לי.** לקמן מפרש מאי קמהדר ליה (שם). **כתב שיוכל למחות.** וקנקנתום רשומו ריכר מלד (שם). **מאי קא"ל.** רבי ישמעאל, ומאי קא מהדר ליה. רבי מאיר, אזהר ליה על חסר ויתר ומהדר ליה קנקנתום יש לי (שם). **כיון דלא מצי קם אליביה.** רבי עקיבא היה חרף טובא ולא מצי ר' מאיר למיקם אליביה (שם). **וגמר גמרא.** משניות שקבל מרבותיו (שם). **הדר אתא לקמיה דר"ע.** שהיה חרף לפלפל ולדקדק כמה שלמד להשיב תשובות ומשניות זו על זו ולתרץ (שם).